

Jegyzőkönyve

*a bihari ref. egyházmegye 1879. márczius hó 24. és 25.
napjain Nagyváradon tartott*

KÖZGYÜLÉSÉNEK.

Pap Károly esperest és Ritoók Zsigmond segédgondnok kettős elnöklete alatt jelen voltak: Gaal Imre, Szokolay József, Ember Pál, Kiss Beniamin, Oláh József, egyházi — Dobozy Menyhért, Tar Imre, Eresey Géza, Millye Gyula, Szűcs Lajos világi tanács bírák. — Oláh József, Benedek László egyházi, Kiss Elek, Rácz Mihály világi jegyzők. — Szabó Károly lelkészgyámoldai, Kocsis József házipénztárnokok. — Kun Béla könyvtárnok. — Hegyesi Márton egyházmegyei ügyész.

Képviselők:

Ártánd: Cs. Nagy József, Veres Bálint.

N.-Várad: Dr. Miskolczy Mihály, Vass Károly.

N.-Kereki: Gaal Imre.

Hk.-Szalldobágy: Szebeni Sándor, Nagy Bálint.

P.-Tamási: Veres Imre, Kaszonyi Imre.

Bojt: Csillag Lajos, Búti p. Sándor.

K.-Szántó: Tóth István, Török József.

Püspöki: Szabó István.

Szent-János: Szemes László, Kalas György.

Szalárd: Végh Sándor, Szabó József.

P.-Ujlak: Szokolay József, Bódizs Gábor.

Hk.-Kovácsi: Oláh József.

Zsáka: Szigeti Elek, Tóth Sándor.

Less: Kovács Sándor, Török János.

Váncsod: Kovács Lajos.

Lelekészek: Veres Imre, Szemes László, Vadon Miklós, Csillag Lajos, Józsa Gábor, Séra Ferencz, Nagy István, Bedő Károly, Bokros Benedek, Bugyi Sándor, Nádudvari Lajos, Szathmáry László, Páll Lajos. — Segéd lelekészek: Kertész István, Szabó István, Surányi Lajos.

Tanítók: Kalas György, Bokros István, Sziráki Béla, Seres János, Kis Sándor, Saja Sándor, Fodor Gyula, Tóth Gergely, Nagy Imre. — Dankó Sándor, Juhász Lajos énekvezérek, — és más hallgatók.

Elnök esperest buzgó alkalmi ima, s a szépszámmal egybe gyűlt tagok szíves üdvözlése után, a közönséget a nagy számu, s köztök igen fontos tárgyak feletti higgadt tanácskozáásra híván fel, a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

1. Szám Olvastattak az állandó szavazatbontó küldöttség jegyzőkönyvei, jelesül 1. a f. é. jan. 7-iki, mely szerint az egyházi tanácsbiróságra, a beérkezett 41 szavazat közül: Oláh József 14, Biró János 11, Nagy István, Séra Ferencz, Szabó Károly, Csillag Lajos, Szilágyi Márton 2—2. Kiss Beniamin, Kocsis József, Varga István, Benedek László 1—1, — az egyházmegye ügyészségére pedig: Hegyesi Márton 19, Kövér Sándor 10, Tóth Dezső 8, Millye Gyula 2, Bölönyi Ödön 1, K. Nagy Sándor 1 szavazatot nyertek, — Kis-Jenő és M.-Telegd nem szavazván. 2. Általános többség nem alakulván, az újabb elrendelt választásról f. é. febr. 14-én felvett jegyzőkönyv szerint a bejött 42 szavazatból nyertek: Oláh József 21, Biró János 13, Nagy István 3, Szilágyi Márton 2, Csillag Lajos 1, Szabó Károly 1, Séra Ferencz 1 szavazatot. Az egyház-

megyei ügyészre: Hegyesi Márton 25, Kövér Sándor 11, Tóth Dezső 6 szavazatot — tehát Hegyesi Márton általános többséget. — M. Telegd újra nem szavazván. 3. Az egyházmegyei tanács bíróságra újra elrendelt választásról, f. é. márcz. 21. felvett jegyzőkönyv szerint: Oláh József nyert 29, Bíró János 14 szavazatot, tehát Oláh József általános többséget.

A választások eredményét örömdetes tudomásul veszi s szíves készséggel erősít meg közgyűléstünk; s midőn megválasztott tanácsbíró és ügyész, eskü tétel után, az egyházmegyei ügyei iránt buzgósságot, jóakaratot ígérve s felajánlva széküket elfoglalják, jövő munkásságukra áldást kíván.

M. Telegd, lelkész hiányában, Kis-Jenő a szavazásra felhívó elnöki körlevélnek elvétele folytán nem szavazván, a bírság súlya alól feloldatnak.

Az egyházmegyei egyházi jegyzőség pedig Oláh József tanácsbíróvá lett megválasztásával megüresülvén, esperest a választás elrendelésével, a szabályszerű eljárás szerint, megbizatik.

2. szám. Bokros Benedek h.-k.-száldobágyi lelkész a mult gyűlés 1. számú végzése értelmében, a világi jegyzőre be nem adott szavazat elmaradását részint a gondnok nem léte, részint saját betegeskedésével menti.

Mulasztása eléggé indokoltnak nem találván, az 1 forint bírság megfizetésére utasítatik.

3. szám. Beterjesztettek a következő, f. é. márcz. 11-én, bizottságok által megvizsgált, 1878.9 évről vezetett számadások:

I. Szabó Károly lelkészgyámoldai pénztárnok számadása, mely szerint:

Bevétel	19368 frt 96 ¹ / ₂ kr
Kiadás	17879 „ 21 „
Maradvány:	1489 „ 75 ¹ / ₂ „

A pénztár állása:	
Tőkepénz 58 kötvényen	14795 „ 13 „
Négy takarékpénztári könyvön	1984 „ 96 „
Pénztári maradvány	1489 „ 75 ¹ / ₂ „
A pénztár állása:	18269 „ 84 ¹ / ₂ „

II. Kocsis József házi pénztárnok számadása, mely szerint:

Bevétel	8881 „ 96 ¹ / ₂ „
Kiadás	8515 „ 72 „
Maradvány:	366 „ 24 ¹ / ₂ „

A pénztár állása:	
Tőkepénz 28 kötvényen	6308 „ — „
Négy takarékpénztári könyvön	800 „ — „
Pénztári maradvány	366 „ 24 ¹ / ₂ „
A pénztár állása:	7474 „ 24 ¹ / ₂ „

III. Kun Béla egyhm. könyvtárnok számadása, mely szerint:

Bevétel	195 „ 14 „
Kiadás	98 „ 85 „
Maradvány:	96 „ 29 „

A pénztár állása:	
Pénztári maradvány	96 „ 29 „
Kötvényeken (5. db.)	398 „ — „
A pénztár állása:	494 „ 29 „

IV. Szabó Lajos tanító gyámoldai pénztárnok számadása, mely szerint:

Bevétel	653 „ 04 „
Kiadás	653 „ 04 „
Maradvány:	— „ — „

A pénztár állása, kamatozó tőke, tak. pénzt. könyveken	7234 „ 69 „
U. cs. Szabó Lajos tanító könyvtári számadása, mely szerint:	
Bevétel	92 „ 40 „
Kiadás	92 „ 40 „
Maradvány:	— „ — „

Tőkepénz tak. pénztári könyveken	256 „ 50 „
Mindezen számadások a vizsgáló bizottságok által pontosan vezetetteknek, s okmányokkal igazoltaknak találván, helyben hagyatnak, s illető számadók a további számadás terhe alól a szokásos fenntartás mellett felmentetnek.	

4. szám. A lelkészgyámoldai pénztári számadásra vonatkozólag a vizsgáló bizottság véleményezi, hogy Csánády Sándor ur 105 ftról szóló kötvénye alapján, miután annak kamatait évek óta nem fizeti, peresíttessék be.

A bizottsági vélemény határozati erőre emeltetik, s Hegyesi Márton egyházmegyei ügyész megbizatik, hogy a kötvényt magához vévén, a tartozás behajtását mielőbb lehet, eszközölje.

5. szám. U. a. számadást vizsgáló bizottság véleményezi, hogy k.-marjai

lakos Könyves Mihály és Nagy Mária 42 frt tartozásuk vétessék be, s az adósoktól 8% kamat fizetése követeltessek.

A kis-marjai egyház, melynek felelőssége alatt áll, ezen, a város által tett, s az egyház gondnoka kezébe kifizetett, s általa kihelyezett alapítvány, Szabó Károly lelkészgyámoldai pénztárnok útján felhivatik, hogy az irt 42 frt tőkét — a kötvényt a pénztárnoktól vissza vévén, hajtsa be, s az egyház időközben is, a tőkétől nem 6, hanem 8 % -ot fizessen kamatul.

6. szám. Esperest számadásai 1878⁹-ról.

I. Az esperesti hivatalhoz vizitáción kívül befolyt és kiadott pénzekről.

	Frt	kr
1. Conventi jegyzőkönyv, 30 péld. à 8 kr.	240	—
2. Ref. segélyegyleti adomány	120	—
3. Conventi albizottságok munkálata, 20 péld. à 20 kr.	4	—
4. Államsegély: 573.58+361 frt	934	58
5. Pecsétdíjak	15	—
6. Egyet. tűzárk biztosítás utáni illetőség	29	—
7. Könyörödományok: 1. Miskolcznak 79.86 (egyenesen küldtek Miskolcra: K.-Marja 30 frt, P.-Ujlak 13.53. Együtt 123.39.). 2. Nagy-Becskeknek 15 frt. 3. Páncsovának 22 frt. 4. Pankotának 19.54. 5. F.-Vásárhelynek 40.31. 6. Főisk. szolgatartólók élelmezésére 50 frt. Összesen	226	71
Befolyt és kiadott összesen	1331	69

II. Az 1875- és 1876-ki hátralékokról.

(Lásd az 1878. márciusi egyházmegyei jegyzőkönyvet.)

	Illeték	Kifizetve	Hátralék
1. Főiskola építési, 1875-ről Bihárnál	30	—	30
2. „ „ 1876-ról	30	—	30
3. Lelkészgyámoldai 1876-ról	36.50	36.50	—
Összeg	96.50	36.50	60

III. Az 1877-ki hátralékokról.

(Lásd u. azon jegyzőkönyvet.)

1. Főiskolai pénztári: a) Átalakítási	37.38	31.08	6.30
2. „ „ b) Építési	173.20	147.20	26
3. Közpénztári	226.90	226.90	—
4. Lelkészgyámoldai	73.47	—	73.47
5. Egyházmegyei könyvtári	17.26	17.26	—
Összeg	528.21	422.44	105.77

IV. Az 1878-ki vizitációi pénzekről.

1. Egyházkerületi pénztári, 11 czim alatt	307.19	307.19	—
2. Főiskolai pénztári: a) Átalakítási	218.12 ¹ / ₂	165.62 ¹ / ₂	52.50
3. „ „ b) Építési	384.78	141.06	243.72
4. „ „ c) Táploldák, Senior	25.89	25.89	—
5. Közpénztári, 9 czim alatt	487.81	276	211.81
6. Lelkészgyámoldai, 3 czim alatt	369	318.50	50.50
7. Egyházmegyei könyvtári	73.26	73.26	—
8. Tanítógyámoldai (csak hirdetésből)	22.40	22.40	—
9. Tanítói könyvtári	8.07	8.07	—
Összeg	1896.52 ¹ / ₂	1337.99 ¹ / ₂	558.53

V. Egyházkerületi népiskolai könyvekről.

(Lásd a fentebbi egyhm. jegyzőkönyvet.)

	Volt hátralék		
A következőknek: 1. Csökmő 8.95. 2. H.-K.-Kovácsi 3.95. 3. M.-Telegd 3.20. 4. M.-Telki 4.15. egytt 20.25.	38	—	17.75
			20.25

VI. Összes pénzforgalom az esperesti hivatalnál 1878⁹-ben.

	I. Vizitáción kívül befolyt	1331.69	1331.69	—	—
II. 1875- és 1876-ki hátralékok	96.50	36.50	60	—	—
III. 1877-ki hátralékok	528.21	422.44	105.77	—	—
IV. 1878-ki vizitációi pénzek	1896.52 ¹ / ₂	1337.99 ¹ / ₂	558.53	—	—
V. Népiskolai könyvek ára	38	—	17.75	20.25	—
Összeg	3890.92 ¹ / ₂	3134.37 ¹ / ₂	744.55	—	—

Fedezet kötvényeken.

	Fr. kr.		Fr. kr.
		Athozat	372 20
1 1875-ről. Bihar, egyház . . .	56 20	1 1878-ról. Bihar, lelkész . . .	13 81
2 " " lelkész . . .	9 81	" Bors, egyház . . .	24 61
3 1876-ról. Bihar, egyház . . .	55 70	" " lelkész . . .	14 55
4 " " lelkész . . .	14 01	" Csátár, egyház . . .	28 41
5 " Darvas, Harstényi I. . .	6 60	" " lelkész . . .	11 55
6 " Kis-Jenő, lelkész . . .	8 75	" Csökmő, egyház . . .	119 76
7 " Hk.-Kovácsi, egyház . . .	28 87	" Hk.-Ujlak, egyház . . .	11 53
8 " " u. a. Balog L.-ért . . .	2 65	" J.-Hodos, egyház . . .	28 80
9 " " lelkész . . .	8 75	" Kis-Jenő, egyház . . .	8 40
10 " M.-Telegd, Márton M. . .	7 25	" " lelkész . . .	8 55
11 1877-ről. Bihar, egyház . . .	25 80	" M.-Telegd, egyház . . .	32 41
12 " " lelkész . . .	14 36	" " lelkész kötv. . .	
13 " Hk.-Kovácsi, egyház . . .	25 12	" nélkül . . .	7 05
14 " " lelkész . . .	8 60	" M.-Telki, lelkész . . .	10 55
15 " egyház Balog L.-ért . . .	1 37	" Nagy-Kereki, egyház . . .	23 11
16 " Bojt, Szegő Kálmán . . .	3 50	" N. Szántó, egyház . . .	7 —
17 " M.-Telegd, egyház . . .	36 76	" Összeg . . .	722 29
18 " " lelkész . . .	12 30	Ezekhez járul népisk. könyvek ára . . .	20 25
19 " Kis-Jenő, lelkész . . .	8 60	" Egész összeg . . .	742 54
20 " N.-Kereki, egyház, kötv. . .		Mérleg.	
" nélkül . . .	37 20	Összes hátralék . . .	744 55
Lapösszeg . . .	372 20	" fedezet . . .	742 54
		Készpénz . . .	2 01

Jegyzős. A számadás vizsgálata óta kihízték tartozásaikat: N.-Szántó, egyház, Kis-Jenő, egyház, Bors, egyház és lelkész. — P. K. esp.

VI. A tűzkármentesítési pénztárról.

Bevétel:	Fr. kr.
1. 1878. márcz. 12-én volt a pénztár állása . . .	347 36
2. " okt. 6-án a fugyi egyház kamatot fizetett . . .	12 —
3. " " a tőkeből törlesztett . . .	21 18
4. 1879. febr. 17-én az egyet. biztosítási %-ból Zagya I. urtól . . .	29 —
Összeg . . .	409 54
Ebből levonandó a Fugyi által tőkeből fizetett . . .	21 18
Lesz a bevétel . . .	388 36
Elhelyezés:	
1. Van a nagyváradi tak. pénztár 2559. sz. könyvén . . .	237 87
2. A fugyii egyház kötvényén . . .	150 49
Elhelyezett összeg . . .	388 36

Pap Károly esperest számadásai f. é. márcz. 11-én a többi számadásokkal együtt bizottságilag megvizsgáltatván, s kifogástalanoknak találattván: esperest a további számadás terhe alól felmentetik.

7. szám. A fugyii egyházi előjáróság jelentése, Boros Sándor segédlelkésznek időközi lelkésztanítóul elvállalása, nevezetnek nyilatkozata ezen állás elfogadása, s esperest szóbeli értesítése a beleegyezés megadása tárgyában.

Az esperesti — a bizonyítványok alapján kiadott — beleegyezés tudomásul vétetvén, Boros Sándor a fugyii időközi lelkésztanításban megerősítették, — egyház és lelkész a 2—2 ftt bekelezési díj megfizetésére utasítatik, az egyháznak pedig, szegénysége miatt a pecsétdíj elengedtetik.

Miről elválasztott időközi lelkésztanító, és közpénztárnok alkalmazkodás végett értesítettnek.

8. szám. A p.-ujlaki egyház, az Ecsedi Antal tanító f. é. jan. 4-kén történt halála után, hozzájuk esperestileg rendelt időközi tanítót Fazekas Lajost, állandósíttatni kéri.

Fazekas Lajos, képezdei tanfolyamot végzett tanító, a p.-ujlaki vegyes iskola tanítójul megerősítették, — s egyház és tanító a 2—2 ftt bekelezési díj befizetésére utasítatnak.

9. szám. A p.-tamási egyház leánytanítóul Császár Károly kis-szántói tanítót kéri.

A kérelemnek hely adtván, Császár Károly a p.-tamási leánytanításban megerősítették — a 2—2 ftt változási díj befizetése mellett.

10. szám. A siteri egyház eddigi fitanítója Soja Sándornak a leánytanításra Szilágyi Dániel, álmosdi okleveles tanítónak pedig a fitanításra alkalmaztatását kéri.

Az egyház kérelme — az ujan alkalmazandó fitanító bizonyítványai alapján teljesítették, s Szilágyi Dániel a fitanításban, valamint Soja Sándor a leánytanításban megerősítettnek, — a bekelezendő és változó tanítók, valamint az egyház a szabályszerű díjak befizetésére utasítatván.

11. szám. A h.-k.-kovácsii egyház Gere Miklós időközi tanítót továbbra is tanítóul kéri.

Gere Miklós, mint oklevéllel nem bíró tanító, ideiglenes minőségben, jó magaviselete s tanítási szorgalma okából, a h.-k.-kovácsii tanításban meghagyatik.

12. szám. Nyikos Sándor p.-toldi segédlelkész bekelezését kéri.

Nyikos Sándor, rendben talált bizonyítványai alapján bekelezetetik, s a bekelezetési 2 ftt díj befizetésére utasítatik.

13. szám. Kis Lajos volt p.-tamási tanító, Cseh Ferencz, nagy ecsedi tanító és Nagy Ferencz II.-od éves képezdész Debreczenben, tanítói alkalmazást kérnek.

Tudomás végett, feljegyeztetnek.

14. szám. Ft. püspök ur 176/1879. sz. a. a tavaszi egyházkerületi közgyűlés idejét (apr. 19.) és tárgyait tudatja.

Körözve lévén tudomásul vétetik; — képviselőül pedig az egyházkerületi gyűlésre Gaal Imre és Millye Gyula tanácsbírák kinevezetnek.

15. szám. Ft. püspök ur 139/1879. sz. a. a konventi bizottságok „szinati előmunkálatok” című megküldött dolgozatát az egyházmegyei gyűlés által tárgyaltatni, s az észrevételeket a tavaszi egyházkerületi közgyűlést előző 10 nappal beküldetni kéri — Kapcsolatosan betérjesztettek a lelkészi értekezlet és segédgondnok észrevételeit.

A lelkészi értekezlet által tett, s újból gondosan megfontolt, — különösen pedig segédgondnok ur által, az „Egyházi bíróság és törvénykezési rendtartás”-ra vonatkozó, mely szakértelemmel, s nagy gondnal dolgozott észrevételek, illetve indítványok, általános elfogadásra találván, kellő figyelembe részesítés s felhasználás végett, az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztetni rendeltetnek.

16. szám. Olvasottatott f. t. püspök urnak a főiskolában tanuló nagy számu szolgagyermeknek ölmezésének adományok gyűjtése általi elősegítésére buzdító 1693/1878 sz. a. felhívása; s ennek kapcsában a f. t. egyházkerületnek, a szolgatanulók helyzetét s tanulási csekély eredményét előtűntető 219/1878 számú jegyzőkönyvének kivonata.

Bár sajnosan érinti az egyházmegyét a szolgatanulók igazán szánalmas helyzete; tekintve, hogy a közönség áldozatkészségének folytonos igénybe vétele visszahatást szűl, s még is az eredmény, a nagy szám mellett, a hozott áldozatok nem volna megfelelő: felkértni határozattal az egyházkerületi közgyűlés, hogy a szolga tanulók számát, a már egy ízben tett elhatározás szerint meghatározni méltóztassék, hogy aztán a mérsékelt szám kellő ellátásban részesíthetessék. — Egyidejűleg az egyházmegye véleményezi, hogy a mai korban már vissza tetszését szűlő, s az emberi érzést sértő „szolga” elnevezés helyett „szegény” jelző alkalmaztassék.

17. szám. F. t. püspök ur 163/1879 sz. a. áteszi az esperesti hivatalhoz, s általa az egyházmegyéhez, a pesti biztosító intézetnél még eddig nem biztosított, — valamint a múlt 1878-ik évi biztosítási díjakkal hátralékban lévő egyházak névsorát; — mely szerint a pesti bizt. intézetnél eddig nem biztosítottak: Bihar, Hk.-Szaldbágy, Hk.-Ujlak, Kis-Jenő, M.-Telegd, N.-Kereki, N.-Várad, Örvend, P.-Tamási, Pósalaka. — Hátralékban vannak pedig: Bihar, 11. 60. Hk.-Ujlak, 17. 47. M.-Telegd, 41.98. krral. Nyilvántartás, és figyelemztetés tekintetéből ide feljegyeztetnek.

18. szám. F. t. püspök ur 249/1879. sz. a. körözteti, hogy a magy. ref. segély egyesület f. é. ápril 19-én gyűlést tart, melyre a felszerelt kérvények beküldendőek, s a szavazatok gyakorlására felhatalmazottak megnevezendők.

Segélyre a bihari egyházmegyből ajánlatnak: a révi, m.-kakuci és lessi anya — és a nagy-tótfalui leány — köztudomásul szegény, és románok között éltek, — egyházak. A szavazatok gyakorlására pedig Pap Károly esperest és Ritók Zsigmond segédgondnok felhatalmaztatnak.

19. szám. Előterjesztetik f. t. püspök urnak 1281/1878. sz. a. körirata, a belhivatalnokoknak az időségi fejezvénygyakorlat alóli felmentése ügyében.

Az időségi fejezvénygyakorlat teljesítése kötelezettsége alatt álló lelkészek, s lelkészek, tanárok és tanítók utasítatnak, hogy esetről esetre katona-igazolványi könyveket, s behívó jegyeket küldjék be az esperesthez, kinek bizonyítása kívántatik, hogy a felmentés a szolgálat érdekében multhatatlanul szükséges. Ez okmányok aztán beküldetnek a püspöki hivatalhoz, melynek azokat a fejezvénygyakorlatok megkezdése előtt 14 nappal a közökt. miniszterhez kell beküldeni, hogy ez a cs. kir. közös hadügyminiszternél a felmentés kieszközölése végett közben járasson.

Egyuttal az esperesti hivatalok utasítatnak, hogy az összetett körülményekből megítélhető oly esetekben, midőn a kérelem, tekintve felmentési igény, a miniszter által előre láthatólag meghallgattnál nem fogna, a püspöki hivatalhoz javaslatot ne tegyenek.

20. szám. Olvastattott a magyar ref. segélyegylet „Alapszabályai egyszerűsítésének terve.”

Helybenhagyó tudomásul vétetik.

21. szám. Olvastattott a debreczeni ref. egyházmegye 1878. nov. 1. jegyzőkönyve 23. száma, mely a vasárnap megünneplése tárgyában hozandó, a felsőbb polgári hatóságokat általánosan kötelező intézkedés kieszikölésére nézve, együttes lépésre hívja fel az egyházmegyéket.

A debreczeni egyházmegye végzése egész terjedelmében elfogadatik, azon hozzáadással, hogy a f. t. egyházkerület figyelembe hívassék föl arra, hogy különösen a vasárnapi kereszmai tivornya megszüntetése, vagy megszorítása tárgyában sürgősen erélyes intézkedéseket.

22. szám. Esperest bejelenti, hogy a pósalakai lelkészintézet megürült, s e tekintetben intézkedést kér.

Azon esetben, ha a pósalakai lelkészintézet betölthető nem volna: az esperesi előterjesztés, mely Pósalakát ideiglenesen, mint leánygyeházat m.-telkihez javasolja csatoltatni, elfogadatik, s az előkönyörgő tanítói állomás betöltésével esperest megbízatik.

23. szám. Páll Lajos pósalakai lelkész, tekintettel a pósalakai viszonyokra, az egyház szegénységére, s arra, hogy innen eltávoznán, ő és utódai a lelkészgyámoldából semmi javadalmat élvezni nem fognak, — ennek pénzátára javára reá rótt s általa fizetendő 40 ft összeget elengedtetni kéri.

Noha folyamodónak kérelme a fennálló szabályokba ütközik: m. a. figyelembe véve az általa előadott körülményeket, a közgyűlés a 40 ft felét elengedi, másik felét, 20 ftot azonban f. é. ápril 24-éig, a pénztárnok kezébe befizetni kötelezi.

24. szám. Esperest, Páll Lajos pósalakai lelkész kibocsátási 2—2 ft díját, — tekintettel a gyakori változásért mindannyiszor fizetésre kötelezett, s csak egy jövedelemmel bíró egyház szegénységére, — az egyháznak és lelkésznek elengedendőnek vélelmezi.

A közgyűlés a nevezett kibocsátási 2 ft díjt, az egyháznak, tekintettel ennek helyzetére, elengedi, de Páll Lajost, az őt terhelő kötelezettség alól nem oldja fel, s a 2 ft díjt f. é. ápril 24-éig befizetni kötelezi.

25. szám. Kis-Szántó, megüresedett tanítói állomását Szabó Kálmánnal — egy évre ideiglenesen — betöltetni kéri.

Szabó Kálmán — érettségi bizonyítványa alapján — egy évre, ideiglenesen minőségben kis-szántói tanítóul megadatik — az ideiglenes tanító után fizetendő 1—1 ft belépési díj mellett.

26. szám. A siteri egyház jelenti, hogy:

1. A leánytanítói fizetés javítására, a Szabó Pál alapítványából, ennek értelmében a siteri 23. sz. tljkvben felvett szőlőbeli ingatlanok kőtharmadrészét 142 fírt, 2. A célnak kevésbé megfelelő régi leányiskola helyett, a Sass Károlyné alkalmas beltelkes házáat, leányiskolai helyiségül 600 fírt megvette, s kéri e vételek jóváhagyásának kieszikölését.

3. A leányiskolai helyiségül új célszerűbb helyiség szerzése folytán pedig kéri a siteri 136. sz. tljkvben 42 hrzi 106 nép számmal jelzett, régi leányiskola eladhatóságának engedélyezését.

A közgyűlés, Pap Károly esperest, és Oláh József, mint vizsgálók jelentése alapján, a két rendbeli vételt jóváhagyja, a régi leányiskolai házas telek eladhatóságát pedig megengedi, — s úgy a vételeket, mint az eladhatást, felsőbb megerősített végett a f. t. egyházkerületre pártolólaj felterjesztetni határozza.

27. szám. Az ártándi egyház az 1878. okt. közgyűlés 9. sz. végzése folytán betérjeszti.

1. Az Engi Ferencz tanító bejegyzésével, a leány iskolások tanításáért megállapított fizetést, mely szerint neki a leány tanítói fizetésből adni fog: 1. Egy öl fa áraban 10 fírtot. 2. Két vékás here földet. 3. Két vékás kender földet. 4. Két vékás nyomás földet. 5. A leánytanítói lak és kert évi bérletét, mely a f. évre 45 fírt.

2. Elfogadja, hogy a leánytanítói évi fizetésből fennmaradó részt egészen tőkésíti, s azt az egyház vagyonától elkülönítve kezelteti, s az erről vezetendő számadást évenként a vizitációnak bemutatja.

3. A külön leányiskola beszüntetését legalább 5 évre kéri.

Miután az egyház a fentebb idézett végzés célzatának eleget tett, a kifejezett feltételek alatt, közgyűlésünk a két iskola egy tanító alatti egyesítését öt évre megengedi, s a felsőbb megerősített végett a f. t. egyházkerületre pártolólaj felterjesztetni rendeli.

28. szám. Olvastattott Ritoók Zsigmond segédgondnoknak Pap Károly espereshez intézett levele, melyben nevezett — miként szépen kifejti „Isten kegyelméből, munkája gyümölcséből” — a mellékelve beküldött „biharmegyei tak. pénztári 3 drb könyvön” 300 fírtot alapít — külön külön 100 fírtal — a lelkész gyámolda, tanítói gyámolda, és a révi lelkész fizetése javítására.

Melléklet: 3 drb. átvételi előismervénye az illető pénztárnokoknak.

Egyházmegyénk hálás köszönettel fogadja segédgondnokának három rendbeli szép alapítványát; s midőn örömet fejezi ki a fölött, hogy az egyházi és iskolai ügyekért buzgó, lelkesülő férfit magának vallhatja: elrendeli egyszersmind, hogy a tett alapítványok, örök emlékeztet okáért „Ritoók Zsigmond alapítványa” czím alatt kezeltessenek.

29. szám. Esperesi előterjesztés az országos tanítói nyug- és gyámldj intézet-től, a tanítói özvegyek és árvák részére nyarandó segély kieszikölése tárgyában.

Mivel a tanfelügyelőség tagjai körében is különbözőféle fölfogás uralkodik arra nézve, hogy az országos tanítói gyámldj intézethez be nyújtandó segély iránti kérvények, minő okmányokkal szerelendők föl: az iratok kiadása mellett megbízatik Hegyesi Márton egyházmegyei ügyész, hogy a tanfelügyelőségtől, esetleg a „Rendelekek tárá”-ból szerezzze be, s állítsa össze, minő okmányok szükségesek a kérvények fölszereléséhez; s az okmányok jegyzékét tartalmazó összeállítást mielőbb szolgáltatassa esperest rendelkezése alá, hogy azt, — mi előtt ide bemutattnak — elnököleg köröztesse.

30. szám. Örvéni lelkész Bíró János jelenti, hogy Szávay Olivér, országgyűlési képviselő ur az örvéni iskolát, a taneszközök teljes gyűjteményével ajándékozta meg.

A tanügy oltárára tett eme valóban nagy értékű adományáról a nemes ajándékoznak örömmel értesült közgyűlésünk; s e tény, mint ritka előismerés méltó, a jegyzőkönyvben megörökíteni rendeli.

Esperest az adományozónak hivatalos köszönetét már kifejezván, annak jegyzőkönyvi ismételése felesleges.

31. szám. A révi egyház és lelkész, a 2—2 fírt kibocsátási díj hátrálékuknak elengedését kérelmezik.

A kérelem megadatik, miről kérvényezők, s a közpénztárnok végzésileg értesítetnek.

32. szám. A lessi egyháztanács temploma meghajlott tűzfalának leszedhetőségét, s a tetőzetnek más, dilt alakban cseréj tetőzettel befelhetőségét kérelmezi — az építési költségeknek Stépan István ur által teendő fedezettségét bejelentvén.

A kijavítás sürgősen szükségesnek jelentvén, az engedély megadatik.

33. szám. Lessi egyháztagok, egyházuk viszonyainak megismerése, s általában az egyház sorsa feletti intézkedés végett küldöttség kinevezését, s hozzájuk kiküldését kéri.

Az elnéptelenült és szegénységgel küzdő kis egyház viszonyainak, helyzetének teljes megismerése végett, Nagy István és dr. Miskolczy Mihály személyekben küldöttség nevezetnek ki; megbízatván eljárásuk eredményéről jelentéstétel, s a teendő tekintetében indokolt indítvány benyújtásával.

34. szám. A h.-k.-pályai lelkész panaszként jelenti:

1. Hogy az előjáróság az egyházmegye 1878. okt. 5. sz. végzése daczára a lelkészlak udvarán kútat nem készíttetett.

2. Hogy a gondnok ellenzése miatt, a gondnoki napló szabályszerűen két példányban nem vezettetetik, s így a gondnok ellenőrzése nem lehetséges.

3. Hogy a lelkész fizetését, járandóságait nem kapja meg rendes időben, s az egyház épületeinek kiugazítása elhanyagoltatik.

A panasz tárgyainak megvizsgálására, illetőleg a felolvasott kérvényekben előadott panaszok békés uton leendő elintézésére Ercey Géza és Oláh József küldetnek ki, eljárásuk eredményéről jelentést a közelebbi gyűlésre elvárátván.

35. szám. Ács András panaszolja, hogy az 1878. okt. jgyzkv 22. száma szerint a m.-kakucsi lelkész a segélyezendők közül ki van zárva.

A felmutatott, hitelesített jegyzőkönyv szerint tévedés forogván fenn, az ezennel kiugazittatik, s a m.-kakucsi lelkész a segélyellendők köze felvételnek kijelentetik.

36. szám. Szokolay József lelkész, az építendő p.-ujlaki lelkészlak tervrajzát betérjeszti.

A felmutatott tervrajz alapján teendő építkezés jóváhagyatván, a tervrajz további használat végett visszaadatik.

37. szám. Szűcs Lajos tanácsbíró és Bíró János lelkész kiküldötték véleményes jelentése a p.-ujlaki egyház szőlője eladhatása tárgyában.

A küldöttségi jelentés alapján, az egyháznak a p.-ujlaki 26. sz. tljkvben 518. hrzi sz. a. álló 1 hold 500 □² területű szőlőjének, mely nyárfás és hasznavehetlen, 50 fírt eladhatását annnyival inkább megengedi közgyűlésünk, minthogy az abból befolyandó vételért már előre ingatlanba fektette az egyház, midőn a már-már betelendő, nedves régi temető helyett kedvezőbb fekvésű hat vékás földet szerzett temetkező helyiségül; — s a kérdéses szőlő eladhatását, felsőbb megerősítés végett, a f. t. egyházkerületre pártolólaj felterjesztetni rendeli.

38. szám. U. a. küldöttségi véleménye a p.-ujlaki egyház hagyományozott háza eladhatása tárgyában.

A küldöttségi jelentés alapján a néhai Székely László által bizonyos czél kikötése nélkül hagyományozott, a p.-ujlaki 22. sz. tljkvben foglalt házas belte-

leknek, melyre az egyháznak szüksége nincsen, a fentartás, helyrehozás és adó pedig a netaláni jövedelmet teljesen felemésztené, csak a legelő- és erdőilletőséggel eladhatását 400 frtért annyival inkább helyesli közgyűlésünk, minthogy a vételár ingatlanba, jelesül a megépítendő lelkész lakba cseréltetik fektetvén, mely nélkül az egyház az elavult épületet újra építeni képes nem volna; — s az eladhatást a felsőbb megerősítés végett a ft. egyházkerületre pártolólág felterjesztetni rendelni.

39. szám. Mezőtelegdi volt lelkész, néhai t. Márton Mihály özvegye Bűször-ményi Rozália kérelme, a biharmegyei kórházba díj nélkül leendő felvételének ki-ményi Rozália kérelme, a biharmegyei kórházba díj nélkül leendő felvételének ki-eszközlése végett.

A közgyűlés, a nyert felvilágosítások folytán meggyőződést szerezvén, kór-vényező számláját ébresztő helyzetéről, s könyörületet igénylő szegénységéről, meg-bizta Nagy István és Szűcs Lajos küldöttségi tagokat, hogy a közgyűlés jelen vég-zésének s a kiállított szegénységi bizonyítványnak átadása mellett, kérjék fel Bi-harmegyeinek kegyeletes érzésű alispánja Beóthy Andor urat, mi szerint ezen lel-kész özvegynek a biharmegyei kórházba, ápolás és gyógykezelés végett díj nélkül leendő felvételét illető helyen eszközölni méltóztatnék.

40. szám. Bugyi Mihály h.-k.-ujlaki lelkész jelenti, hogy a tanítás az 1878. okt. gyűlés jkve 4. sz. folytán, f. évi január 1-je óta az új tanteremben történik. Helyeslő tudomásul vétetik.

41. szám. A csatári egyház az organista halott-temetési díját megváltoztattni kéri. s a 2 ft helyett 1 ft-ban s 15 ft általánban megállapítani kéri.

Tekintve azt, hogy az egyháztanúsok végzése nem békétlenkedő egyháza-gok panaszkodása alapján keletkezett; tekintve azt, hogy az általán fizetése vagy az egyház tagokra, vagy az egyház pénztárára új és jogtalan terhet róvna; tekintve azt, hogy az organa használata egyéni dolog, s arra senki sem kényszerítették: a csatári egyháznak a halottak feletti organizációját a kántortanítónak általánynál díjazását állapító végzése megsemmisítették, s az eddigi 2 ft díjazás fentartatni rendeltetik.

42. szám. A n.-kerékii egyház folyamodik, hogy fi-iskolájának újból építése céljából engedtessek meg a debreczeni főiskolától főlve 1500 ft kölcsönét továbbra is megtartani, — s a néhai Nagy Sándor által határozottan harangöntésre hagyomá-nyozott 600 frtot, — nem különben a Menszáros László gyermekei által gyermekertre adott 400 frtot az említett építkezésre kölcsönként felhasználni. Továbbá, hogy az iskola felépítését engedtessek meg, hogy a két nemű gyermekek egy tanító által oktattassanak.

A közgyűlés midőn kijelenti, hogy a főiskolától főlve 1500 ft kölcsön-nek továbbra való megtartása ellen kifogást nem tesz, határozottan ellenzi azt, mi-szerint végredeletileg bizonyos meghatározott célra hagyományozott összegek rendeltetési céljától elvonassanak, s más célra fordíttassanak, ha mindjárt visz-szafelezési kötelezettség mellett is; s így sem a Nagy Sándor-féle 600, sem a Men-száros-féle 400 frtnak kölcsön vétele meg nem engedtetik.

Mi azon kérelmet illeti, hogy az iskoláépítés tartama alatt a két nemű gyermekek egy tanító által oktattassanak, a körülmények figyelembe vételével, ideiglenesen, míg t. i. az iskola fölépül, megengedtetik, felhatalmaztatván esperest, hogy az összezsátolt iskola vezetésével megbízott tanító javadalmazására nézve az egyházzal egyetértőleg az intézkedést tegye meg.

Az építendő iskolának tervszerű kivitele fölötti felügyelettel pedig Ercsey Dezső és Gaal Imre lelkész bizatnak meg.

43. szám. Esperest jelenti, hogy a hozzá beküldött hivatalos jelentések foly-tán: Csökmön, Váncsod, Siterben, P.-Töldon, Pelbárdhidán, N.-Kerekiben, Hk.-Pá-lyiban, F.-Vásárhelyen, himlő, részben toroklob miatt, az iskolázást beszüntetni kellett. Szomorú tudomásul vétetik.

44. szám. Olvastatott Pap Károly esperestnek, a bihari egyházmegye szellemi és erkölcsi állapotát kiintető jelentése.

A gondosan összeállított, s fontos statisztikai adatokat tartalmazó jelentés, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe ígtni rendeltetik, — a mint következik:

Főtiszt, püspök ur 1735/1878 sz. a körlevele folytán, az egyházak szellemi és erkölcsi állapota teljesebb feltűntetése végett beadott feleletek:

1. Minő lánban áll a vallásos-erkölcsi élet?

Jó t. kielégítő és megnyugtató 30, lanya 5 egyházban.

2. Megünnepeletnek-e kellő buzgósággal a vasárnapok, ünnepek?

Kellő buzgósággal megünnepeletnek 17 egyházban. Téli igen, nyáron nem eléggé 16 egyházban; az ünnepek igen, a vasárnapok nem 5 egyházban; nem kellő buzgósággal általában 3 egyházban. A nem kellő buzgósággal megünnepeletnek okai: a szegénység, s a nyári szorgos munkák. N.-Váradon pedig: a gyűléseknek, egyleti ösz-szejöveleteknek, választásoknak vasárnapokon tartása; boltok, korezmák, vendéglők, ká-véházak nyitva tartása, s teltsége.

3. Nem hanyagoltatik-e el sokak által az urvacsorájával élés?

Nem hanyagoltatik 22 egyházban általában. A három fő ünnepen nem, a többi 3 communien igen; 8 egyházban. Általában hanyag 6 egyházban. Inkább csak

a férfiak élnek 2 egyházban. Kevesen élnek 3 egyházban. Több helyről megjegyez-tik, hogy a szegények általában alig élnek urvacsorával.

4. Mennyi a törvénytelen gyermekek száma?

1878-ban törvénytelen ágyból születtek száma: 188. Ebben magában N.-Vá-radon 103. A törvénytelen születtek a törvényesekének 10.39 %-a. 42 egyházból nem születtek törvénytelenek 10 egyházban. Eltekintve N.-Várad várostól, a törvénytelen szü-letek okál a vadházasságok adatnak.

5. Áttértek, kitértek?

1878-ban hozzánk áttértek 6-an, kitértek ugyancsak 6-an. Ugy az át, mint a kitérések okál a házasságra lépések adatnak. N.-Váradon pedig nem ritkán játék is ízetik, a mennyiben esketés után olykor a hozzánk áttértek visszatérnek előbbi egy-házukba, melyben egyházi adót fizetni nem kell.

6. Vegyes házasságok száma?

1878-ban kötötték összesen 81 vegyes házasság. Ezek közt nálunk kötötték 41, másutt esküdött 40, — ezek közt magában N.-Váradon 35. Reversalist, legalább köz-tudomásul nem adott egy sem, miután az többé törvény szerint nem is kívántath-tik. Tételt-e szóbeli ígért, vagy ennek jegyzőkönyvbe vétele? nincs róla tudomás.

7. Visszas házások?

Kibékültek: 52 pár. Külön élnek, kiknek részben foly való perők: 44 pár. Elválasztottak: 16 pár. Hat egyházból jelentették, hogy visszas házások nincsenek, a mennyiben békeltetésre szükség nem volt — 1878-ban.

8. Vadházasságok?

Sajnos! nagy számmal. Bejelentették 105 pár; N.-Váradon pedig számuk tel-jességgel ki nem tudható. Vadházasságok, a jelentések szerint nincsenek 13 egyházban. Kettőből csak általánosan jelentik, hogy a cigányok közt — a szám kitétele nélkül. 9. Szertartás nélkül temetkezők?

Egy egyházban sem voltak.

10. Büntettek-e s hányan az ünnep-rontók, Istenkáromlók?

Fájdalom: sehol sem, nem mintha nem találtattak volna, hanem elnézés és törvényhiányból

11. Mennyi a polgári büntetés alá esettek száma, s minő vétéségükért?

Kisebb kihágásokérti büntetések a jelentésekben nem vétettek figyelembe. 1878-ban börtönből voltak, vagy vannak 129, — ezek közt magában N.-Váradon 68, az állam-főigazsági kimutatás szerint ref. illetőségi.

Minő vétéségükért?

Apa-gyilkos 1. Emberölésért 10, ezek közt 1 szerencsétlenségéből, 2 részesség-ben elkövetett gyilkosságért. Lopás, tolvajlás, csalásért 95. Magában N.-Váradon 64. Be-törés, rablásért 5. — Ezek közt 1 postarablás, 1 birói zártörés. Verekedés, veszekedés-ért 16. Hamis gyógyszer árulásért 1. Kuruzslásért 1. — Összesen: 129.

Öngyilkossági eset fordult elő 8, t. i. 5 férfi, 3 nőnél.

Börtön büntetésre nem volt eset 20 egyházban.

12. Uralkodó bűnök?

Fájdalom, majd nem általánosnak jelentetik, az Istenkáromlás. Többiek: károm-kodás, részegeskedés, s különösen a pálinka-ivás; tolvajlás, fényűzés és adósság csinálás; veszekedés; fajtalanság és fajtalan beszédek; házaspároknak csekély okok miatt összeveszése és egymást elhagyása.

13. Babonák, és hitelveinkkel ellenkező szokások?

Az oláhokkal vegyes egyházaközségekből általánosságban jelentetik, hogy azon babonák uralkodnak, melyek az oláhoknál, mint tudatlan népnél, szokásban vannak. Különösen pedig, szörványosan: a nagypénteki bójt, ráolvasás, szemverés, a péntek nap-nak szerencsétlenség tartása, kártya-vetés, a rom. kath. ünnepeken nem dolgozás, meg-rontásbani hívés, szőrvíz csinálás, halotti torozás, s ennek alkalmával dinom-dánom; az ó érne nagy zaj és kárma közti eltemetése. — M.-Telekiben azon sajtáságos hit, hogy az elhagyott oláh templom harangja jégre öntetett, s ezért meghuzatja a jég eső ellen hasznos.

14. All-e azon sokak által hangsúlyozott panasz, hogy kivált némely vidéken, évről évre fogy a magyar reformátuság száma, s ha áll, melyek lehetnek a fogyás-nak okai?

A bihari egyházmegye népessége 10 év óta általában fogyott. Jelesül az 1868-ki névtár szerint volt a népesség: 43276 lélek. 1878-ban pedig: 41020 — tehát kevesbedés: 2256 lélek. A fogyás okál általánosan adatik az 1873-ki kolera s a halál általi fogyás. Némely egyházakban: a nép elszegényedése miatti kiköltözések; továbbá a pálinka ivás; s a kisderek nem kellő gondozása miatti halálozások. Egyébíránt van-nak egyházaink, melyekben a kolera nem dult, s nem fogyás, de szaporodás van. Nem fogyás jelentett be 9 egyházból. Szaporodás 3 egyházból, ezek: Furta, Zsáka és Váncsod.

45. szám. Olvastatott Pap Károly esperestnek „Népiskolai adatok összei-tett kimutatása a bihari egyházmegyében 1878-ik évről.”

